

Синиця М.О.,
викладач кафедри дошкільного
виховання і педагогічних інновацій, здобувач
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Технологія використання студентами мультимедійних засобів під час захисту кваліфікаційних робіт

Курсові та дипломні проекти (бакалавра, спеціаліста, магістра) є основними кваліфікаційними науковими роботами, що виконуються студентами індивідуально під час їх навчання. Вони містять науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, наукові положення, які виносяться автором для публічного захисту.

Для захисту роботи студент готує доповідь (до 15 хвилин), яка повинна відображати зміст дослідження, його мету, завдання, предмет та об'єкт; обґрунтування вибору теми, ступеня її висвітлення в науковій літературі. Основна частина доповіді присвячується викладу науково-практичних висновків і рекомендацій, результатів за матеріалами дослідження. Як правило, захист відбувається із застосуванням мультимедійної техніки, доповідь подається у формі презентації. Після доповіді студента і його відповідей на запитання оголошуються рецензія на роботу, відгук наукового керівника. Студенту надається можливість пояснити зауваження, дати відповіді на запитання членів ДЕК. У дискусії з проблем, порушених у кваліфікаційній роботі, можуть брати участь усі присутні члени ДЕК, викладачі, студенти, громадськість.

Отже, основна мета розробки презентації до кваліфікаційної роботи (КР) – створення кращих умов для виступу магістрантів та студентів під час захисту дипломного проекту та поліпшення сприйняття результатів захисту членами державної екзаменаційної комісії і присутніми.

Щоб уникнути типових помилок під час створення презентації до КР, слід розглянути детальніше технологію її створення.

Під *мультимедійною технологією* розуміють технологію, яка дозволяє за допомогою комп'ютера інтегрувати, обробляти і водночас відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби і способи обміну даними, відомостями з урахуванням психолого-педагогічних аспектів впливу на слухача. У межах даної технології виділяють *чотири основні етапи створення мультимедійної презентації*: підготовчий, проміжний, основний та заключний.

Підготовчий етап полягає у створенні короткого анотованого конспекту виступу; у вивченні основних рекомендацій з розробки презентацій; у відборі ключових і найважливіших моментів доповіді.

На *проміжному етапі* слід ознайомитися з методиками оформлення рисунків, таблиць та інших візуальних об'єктів; з готовими стилями оформлення презентацій і розміщенням різних візуальних об'єктів;

вибрати стиль майбутньої презентації, схематичне розміщення і визначити послідовність візуальних об'єктів.

Основний етап полягає у створенні допоміжних анімаційних ефектів, структурних елементів презентації (титульного слайду, навігації і т. д.) з урахуванням психолого-педагогічних рекомендацій щодо впливу на слухача.

На *заключному етапі* студент переглядає створену презентацію, оцінює її та вносить відповідні корективи. І тільки тоді зберігає презентацію у відповідному форматі для демонстрації.

У процесі створення презентації до КР студент має проявити себе як сценарист, режисер, художник і вимогливий глядач. У порівнянні з MS Word, PowerPoint ставить підвищені вимоги до творчих здібностей автора, його художнього смаку.

Головним структурним елементом презентації є слайд. *Слайд* - це фрагмент презентації, в межах якого виконується робота над її об'єктами. У свою чергу слайд можна розглядати як деяку систему, що складається із більш простих типових комп'ютерних об'єктів: малюнка, тексту, кліпу, звуку.

Працюючи над проектом презентації, необхідно визначитися: які фрагменти презентації будуть реалізуватися саме тим чи іншим засобом одного із чотирьох можливих варіантів типових об'єктів (текст, малюнок, кліп, звук). Для роботи з вибраними об'єктами необхідно підібрати відповідні інструменти.

Одна із головних вимог до слайду – він не обов'язково повинен бути самопояснюючим. Часто він виявляється ефективним саме тоді, коли не може бути зрозумілим, поки студент (магістрант) його не прокоментує. Таким чином, слайд повинен бути підтримкою студенту, а не заміником його.

Створюючи навчальну презентацію, потрібно дотримуватися певної структури:

I слайд – *Титульний слайд* (тема, прізвище ім'я виконавця, прізвище, ім'я та по батькові наукового керівника); **II слайд** – *Зміст* (план роботи, розділи, з яких складається презентація); **III – N слайди** – *Сама презентація* (слайди, що розкриваються темі). **N+1** – *Заключний слайд*. Якщо презентація робиться для демонстрації дослідницької теми, то перед останнім слайдом мають бути слайди з висновком, де по пунктах перераховано ключові моменти (або висновки) дослідження. На останньому слайді прийнято дякувати слухачам фразою: «Дякую за увагу!»

Для створення ефективною презентації необхідно пам'ятати та дотримуватися певних рекомендацій.

Основні рекомендації до відображення тексту:

– текст має бути лаконічним, тоді він сприймається краще, ніж текст, засмічений додатковими елементами, на які буде розсіюватися увага слухачів;

- в горизонтальній колонці бажано використовувати не більше 40-50 знаків, оскільки в тексті з більш довгими рядками важче шукати початок наступного рядка;
- шрифт, що найкраще читається, – 16-20 розміру, через два інтервали (шрифт менше 10 пунктів не використовуйте!);
- корисно зберігати спадкоємність шрифтів і не використовувати більше трьох варіантів;
- виділення (напівжирний, курсив, ущільнений шрифт) треба використовувати обережно, оскільки надлишок виділених фрагментів може виглядати нав'язливо;
- доречніше використовувати короткі абзаци; якщо на певний фрагмент тексту слід звернути особливу увагу, його можна взяти у рамку.

Вимоги до візуального і звукового ряду:

- на слайдах слід використовувати тільки оптимізовані зображення з високою роздільністю (наприклад, зменшення з допомогою Microsoft Office Picture Manager, стиснені за допомогою панелі налаштування зображення Microsoft Office);
- зображення мають відповідати змісту, увиразнювати його;
- слід урахувати відповідність зображень віковим особливостям учнів;
- необхідно звертати увагу на якість зображення (контраст зображення відповідно до фону; відсутність «зайвих» деталей на фотографії або картинці, яскравість зображення, однаковий формат файлів); має значення якість музичного ряду (ненав'язливість музики, відсутність сторонніх шумів);
- слід звернути увагу на обґрунтованість і раціональність використання графічних об'єктів, які не будуть перенавантажувати зір глядачів.

При створенні таблиць для презентації необхідно дотримуватися таких рекомендацій:

- частіше застосовувати лінії товщиною в 0,5 або 1 пункт (не застосовуйте ліній товщиною більше 3-4 пунктів);
- негативно впливає на сприйняття інформації використання більше 3 стилів ліній у таблиці; необхідно уникати оформлення таблиці подвійними лініями; застосовувати центровані абзаци в заголовках таблиці;
- не рекомендується використовувати більше двох варіантів заливки клітинок таблиці (необхідно уникати заливки клітинок таблиці сірим кольором (інтенсивність понад 30));
- обов'язково має бути відстань між текстом таблиці та її границею не менше 3 пунктів, а краще - 6 або 9 пунктів;
- оформлювати таблицю бажано так, щоб був виділений тільки один рядок (колонка) з найважливішим результатом.

При використанні діаграм доречні такі рекомендації:

- не варто зловживати ефектами об'єму, щоб не втратити наочність діаграми;
- слід використовувати різноманітні варіанти штрихування;
- доцільно виділяти червоним кольором найважливіший графік;

– варто використовувати максимально контрастні кольори для різних графіків (а краще різноманітні штрихи).

Загальні рекомендації до демонстрації презентації:

1. Загальний термін доповіді повинен бути 7-10 хвилин. 2. Кожні 20-30 секунд на екрані презентації повинно щось змінюватися (наприклад: з'явитися наступна частина тексту, змінитися місце знаходження якогось об'єкта, з'явитися новий слайд і т. ін.). 3. Рекомендована максимальна кількість слайдів не повинна перевищувати 20-25. 4. На першому слайді повинна бути відображена тема КР, прізвище доповідача та наукового керівника, рік захисту. 5. На другому слайді викладається обґрунтування вибору теми КР та необхідності її виконання. 6. На наступних слайдах стисло визначається основне про роботу - від актуальності до висновків та пропозицій. 7. Послідовні слайди відображають основні етапи та найважливіші результати КР. 8. Заключні слайди відображають висновки та пропозиції до впровадження результатів КР.

При застосуванні та виборі кольорів слід пам'ятати про міру комфортності-дискомфортності колірних поєднань:

– *Зона комфортності* – синій на білому; чорний на жовтому; зелений на білому; чорний на білому; жовтий на чорному; білий на чорному; зелений на червоному; червоний на жовтому.

– *Нейтральне сприймання* – білий на синьому; червоний на білому; синій на жовтому; оранжевий на чорному; жовтий на синьому; оранжевий на білому; білий на зеленому.

– *Зона дискомфорності (не рекомендується використовувати)* – червоний на зеленому; коричневий на білому; білий на коричневому; коричневий на жовтому; жовтий на коричневому; білий на червоному; жовтий на червоному.

Усі перераховані вище рекомендації відображають більш технічну сторону створення презентації. Для 100% успіху презентації важлива також і риторична компетентність здібності доповідача, який має встановити психологічний контакт із присутніми, привернути й утримувати їхню увагу до себе (привітання, кілька приємних шанобливих слів). Для цього треба вільно володіти усним мовленням: треба розповідати, а не читати з написаного. Речення мають бути простими і стосуватися суті проблеми. Говорити необхідно здебільшого в теперішньому часі, намагаючись уникати дієслів у формі пасивного стану. Важливе значення для утримання уваги аудиторії має зоровий контакт - дивіться безпосередньо в очі слухачам, використовуючи при цьому ствердження: *Як ви розумієте, Ви помітили, що... та ін.*

Слід пам'ятати основне: **не рекомендується читати повністю текст**, що відображається на екрані. Це створює у глядачів, які читають швидше, ніж говорить доповідач, відчуття того, що він не знає свою власну доповідь і не впевнений в собі. Окрім того, глядачі починають нудьгувати, виявляють негативні емоції по відношенню до доповідача. Студенту-дипломнику доцільно зробити невеликий глосарій із теми свого

дослідження. І найголовніше – порадитися з науковим керівником щодо можливих додаткових запитань з боку членів ДЕК.

Технологія використання студентами мультимедійних засобів під час захисту кваліфікаційних робіт описана нами загалом, тому цілком очевидно, що кожне з положень статті потребує окремого пояснення та підтвердження прикладами: отже, наразі створення методичних рекомендацій у заданій площині.